TÁRSULATI ÜGYEK.

JEGYZŐKÖNYVI KIVONATOK A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT ÜLÉSEIRŐL.

III. SZAKÜLÉS 1883 MÁRCZIUS 7-ÉN.

Elnök: Dr. Szabó József.

1. Pethő Gyula titkár bemutatja Lunacsek József felső-esztergályi néptanító ajándék-küldeményét, mely legnagyobbrészt czápafogakból, egy csigolyából, egy bordatöredékből és két csövescsont töredékéből áll. Lunacsek úr e tárgyakat Felső-Esztergály határában (Nógrádmegyében) gyűjtötte, azon kavicsos lerakódásokból, a melyek dr. Schafarzik Ferencz tagtársunk följegyzése szerint a mediterrán korba sorozandók. A czápafogak legnagyobb példányai az őskori óriás czápa, *Carcharias megalodon*, Agassiz, maradékai; ezenkívül egy-két *Carcharias productus*, Ag., *Galeocerdo aduncus*, Ag., s számosabb *Oxyrhina* sp., *Lamna* sp. és *Spenonchus* sp. egészítik ki a kicsiny gyűjteményt. — A küldeményt a társulat köszönettel fogadja s a tárgyak, eddigi szokás szerint, a m. k. földtani intézet gyűjteményében fognak elhelyeztetni.

2. Inkey Béla bemutatja dr. Primics György kolozsvári egyet. tanársegédnek hivatalos jelentését a mult nyáron a *fogarasi havasokban* és a szomszédos *romániai hegységrészben* végzett *átnézetes földtani felvételeiről*.

A déli Kárpátok átnézetes felvételében, melyet a most készülő európai térkép érdekében a m. k. miniszterium elrendelt, a szerzőn kívül még dr. Herbich Ferencz és az előadó vettek részt, amaz a területnek keleti, ez pedig nyugoti részében. Dr. Primics keleten a törcsvár-kimpulungi vonalig, nyugoton az Olt áttöréseig terjesztette fölvételeit, míg éjszakon és délen a hegység tövét szegélyző fiatal üledékek képezték kutatásainak határát. Ez a nagy terület, melynek éjszaki fele Erdély legmagasabb hegyláncát képezi, magában véve egy egységes, jól kifejlett testet képez, melynek földtani szerkezetéről mindeddig vajmi keveset tudtunk. Az egész hegység túlnyomólag kristályos palakőzetekből van alkotva, még pedig, a mint dr. Primics közleményéből kiviláglik, két egymástól eltérő rétegösszletből. A fő hegyláncz, vagyis az igazi fogarasi havasok láncza, melynek átlag 2400 méternyi vízválasztó gerinczén fut végig országunk határa, változatos palarétegekből áll. Közönséges *csillámpalák* közé *amphibolos* és *chloritos* palák hosszú s többszörös vonúlatai ékelődnek, melyeket viszont igen sok helyen a *kristályos mészpalák* keskeny szalagjai kisérnek. Itt a kelet-nyugoti csapásirány nemcsak a hegyláncz orographiai alkotásában, de a réteg vonulásában és csapásában is világosan ki van fejezve.

A másik rétegösszletben *gneisz* uralkodik, melyhez kétfelől *csillámpala* csatlakozik. Ez a képződmény már egészen román területre esik, orographiailag

ugyan tetemes magaslatok sorozatát, de nem szakadatlan láncát képezi, mivel a fogarasi főgerinczből fakadó patakok, mindenütt mélyen bevésett völgyekben, keresztültörnek rajta.

A kristályos palák egész területén, de különösen annak északkeleti felében igen gyakoriak a régi eruptiv kőzetek telérszerű áttörései: főleg *diabas*, azonkívül *diabasporphyrit*, *diorit*, *epidiorit*, végre egyes helyeken *gránit* és *porphyr* tarkázzák ily módon a földtani térképet.

Mindezen kőzetek petrographiai vizsgálata sok érdekes adatot tüntet fel; nevezetesen számos ritkább ásvány, u. m. *cyanit*, *staurolith*, *enstatit*, *sphén*, *turmalin*, *gránát* stb. találtattak.

A terület keleti részében a Királykő hatalmas *mésztömege* magaslik (jura-mész?) s ehhez csatlakozik Törcsvár vidékén a *krétakor*nak többnemű üledéke.

Az *eoczén*-kor conglomerátja és homokköve a hegység déli tövén lép fel egy pár keskeny szalag alakjában, egy nagyobb előfordulás pedig Kopoceninél az Olt partján egészen a palák közé ékelve mutatkozik.

Fiatal neogén-rétegek szegélyzik a hegységet, úgy déli, mint éjszaki oldalán.

Mindezen földtani képződmények elrendezését egy a jelentéshez mellékelt 1 : 300,000 arányú színezett térkép illusztrálja, míg a hegység bonyolódott tektonikájáról egy másik melléklet öt szelvényrajza ad fogalmat.

Hajdani jegárak nyomait a szerző hiában kereste.

Előadó sajnálja, hogy a saját felvételei, melyek a mult év nyarán a Páring, Retyezát és Surián hegytömegek középső részeiben mozogtak, még nem kapcsolhatók össze Primics úr érdekes eredményeivel. Azonban figyelemreméltónak tartja, hogy a kristályos paláknak ama kétféle vonulata ott is megkülönböztethető, csakhogy más geographiai sorrendben: mert itt a csillámgneisz és csillámpala főzöme a Surián hegységben mutatkozván, éjszakra esik a vegyes palák vonulatától, mely viszont az ország határán és azon túl a Páring főgerinczén átcsap, másfelől azonban a Retyezát éjszaki oldalán újra mutatkozik. Ugyan e két vonulatot konstatálta Böckh igazgató úr a bánsági hegységben, tehát az egész hegyláncz nyugoti végében, és így remélhető, hogy a folytatandó felvételek végre is ezen nagy hegyláncz tektonikájában egy összhangzó átnézetes kép szerkesztésére fognak vezetni.

3. Matyasovszky Jakab az oláhországi «*Skit la Jalomnitza*» zárdabarlangról szólva és bemutatva az 1880 nyarán tett kirándulása alkalmával ott gyüjtött csontmaradékokat, mindenekelőtt a zord, vadregényes Bucsecs hegycsoportozatot vázolja, mely délkeleti Erdélynek legnagyobb hegytömegét képezi. A Bucsecs hegycsoportozat déli része Romániához tartozik és közvetetlen a 2508 méter magas «*La Omu*» hegy aljában, hol a Jalomitza hegyi patak veszi eredetét, szűk, 3000—4000 láb magas, függélyes mészkőszirtek közt, van a nagyszerű barlang, mely «Pestiete Scitta» (magyarúl «Zárdabarlang») név alatt ismeretes. Ez az elnevezés onnan származik, hogy a nagyszerű, körülbelül 25 méter magas és 25 méter széles barlang nyilásában egy román zárda és egy kis templom van építve, hol télen-nyáron 6—7 kalugyer barát tartózkodik. E regényes barlang nem igen ismeretes szélesebb tourista körben; csak a brassóiaknak volt régente kedvencz kiránduló helyök, és újabb időben, mióta a román udvar és a bojárok Sinaján nyaralnak, szintén nagyon felkapott kiránduló hely.

Hogy e zárdabarlangban csontmaradékok fordulnak elő, eddigelé nem volt ismeretes. Dr. C. J. Andrae, a ki 1854-ben látogatta meg a barlangot, őskori emlősök csontjait sejtette, de egyetlen darabot sem volt képes a barlangban felfedezni, daczára az egyik barát figyelmeztetésének, a ki azt erősítette, hogy régebben medvecsontokat találtak volt a barlangban, a melyeket azonban, abban a hitben, hogy elhullott állatok maradékai — a mi a környéken mai napság sem ritka eset — kitakarítottak a barlangból. Minthogy azóta a talajt tetemes vastagságú új réteg borítja, az ásatások alig vezettek volna sikerre. — Az előadó által gyüjtött csontok nem is a barlang fenekéből valók, hanem egy lencse-idomú mész-zsugorékkal kitöltött üregben fordúlnak elő, mely a szálban álló szilárd juramészben helyezkedik el és pedig a bejárástól tekintve a barlang jobbkéz felőli falában fél méternyi magasságban a fenekétől, közvetetlenül a kolostor déli fala mögött. Előadónak is csak úgy sikerült a dolog nyomára s néhány csontdarab birtokába jutni, hogy az egyik barát szavai szerint a barlang falában valami régi szent ember csontjai vannak eltemetve, a mit ők csakugyan féltékenyen őriznek is. A csontokat tartalmazó kőzet szilárd, szürke mészzsugorék, mely azonban szilárdságánál s a benne levő tömött mészpát-kristályoknál fogva kristályos mészhez hasonlít. Benne faszén és homok, valamint nehány *Clausilia* és *Helix* is található. A csontmaradékok igen épek s nagyon is jelenkori kinézésüek. Matyasovszky mindössze sem gyüjthetett sokat, minthogy kényes helyzetében csak sebtében és titokban láthatott utána. A bemutatott példányok: két teljesen ép és egy töredék zápfog, vagy juh vagy kecske állkapcsából, a mit azonban a szarvak vagy legalább a homloknyúlványok híján bajos dolog pontosabban meghatározni; továbbá egy állcsonttöredék, mely hamuval és fasződarabkákkal együtt szilárdén ül a kőzetben; ezenkívül bordák és csöves csontok maradékai. — Hogy vajjon itt diluviális emlősmaradékokkal vagy ifjabb csontokkal van-e dolgunk, azt egyelőre nem lehet biztosan eldönteni. Erre nézve pontosabb és zavartalan kutatásokat kellene végezni, a mi azonban most még lehetetlen. A barátok e csontokat szigorúan őrzik s a további vizsgálatokat csakis az ő tudtokon kívül lehetne megejteni.

4. Dr. Staub Móricz: *Harmadkori növények a Felek hegy rétegeiből.* A Kolozsvár melletti feleki hegy márgapalájában a következő növénymaradványok fordulnak elő: *Confervites* sp., *Cystoseira Partschii*, (Sterbg.), *Pinus hepios*, (Ung.), *Sequoia Sternbergii*, (Goepp.), *Phragmites oeningensis*, Al. Br., *Cyperites senarius*, (Heer.), *Typha latissima*, Al. Br., *Engelhardtia Brongniarti*, Sap. és *Phyllites*, sp. Egy növénymaradmánynak hitt darabon sikerül az előadónak a véső segítségével a *Bibio Kochii*, n. sp. rovart is fölfedezni. A fossiliákat tartalmazó márgapala-rétegek közvetlenül azon rétegeken telepűlnek, melyekben a Kolozsvár vidékén ismeretes homokkőgömbök fordulnak elő és melyek a csekély zárványok után itélve, az az aquitániai emelethez tartoznak. Hogy ez a márgapala is ide számítandó-e, erre semmi alapos bizonyítékunk nincs, mivel homokkőgömbök Erdélyben a magasabb emeletű homokos rétegekben is igen gyakoriak; legközelebb ide a Costa cel mare nevű meredek hegyoldal tetején az alsó mediterrán emeletű kórodi rétegek vannak feltárva kétségtelen puhánykövületekkel és azonnal alattuk itt is a *Cyrena semistriata*-tartalmú homokkövek jönnek. A *Bibio Kochii*-t, e rovart jellemző sajátságainál fogva, el kellett különíteni a hozzá közel álló *Bibio morio*-tól. A Bibiofajok legnagyobb számmal a radoboji és az oeningeni rétegekben találtattak.

A 9 növénymaradvány közül csak 7 volt fajilag meghatározható. Ezek között a *Cystoseria Partschii*, (Stebnbg.), melyhez az előadó a *C. Hellii*, Ung.-t is hozzácsatolta, a legtöbb maradványt szolgáltatta. Eddig ez a növény csak a származási rétegekből volt ismeretes, csak a *C. Hellii* nevű alak találtatott Radoboj mellett. *Cyperites senarius*, Heer. eddig csak Oeningen mellett találtatott. A többi növények mind már régibb korszakokban léptek föl és az egész harmadkorban nagyon el voltak terjedve. Mindazonáltal tekintve azt, hogy a fajilag jól meghatározható 7 növény közül 6 az első, ugyanannyi a második mediterránbeli rétegekből ismeretes (nevezetesen 5 az oeningeni flórához tartozik), a települési viszonyokból itélve azonban az első mediterránnál magasabb színtájba nem sorozhatók, a valószínűség a mellett szól, hogy a feleki növény-, hal- és rovarmaradványokat tartalmazó márgapala az első mediterrán emelethez számítandó.

IV. SZAKÜLÉS 1883 ÁPRILIS 4-ÉN.

Elnök: Dr. Szabó József.

1. Dr. Krenner József Sándor három ásványtani közleményt adott elő, bemutatva egyszersmind az előadás tárgyát képező eredeti példányokat. Közleményei a következők voltak:

a) Emplectit Rézbányáról. Előadó a nemzeti múzeumban levő, Peters által *Bismuthin*-nak meghatározott érczet, mely a levegőn idővel sárgás színűvé válik, tüzetesebben megvizsgálta és azt találta, hogy az ércz rezet is tartalmaz. Loczka József elemzése alapján kiderült, hogy ez a *réz-bismuth-sulphid* nem egyéb, mint a ritka Emplectit.

b) Realgar és Auripigment Boszniából. Fauser Antal gyógyszerész a nemzeti múzeumot két ásvány-példánynyal ajándékozta meg, a melyeket Braun államtanácsostól kapott. Az egyiken alakra és nagyságra nézve a tajovai lelettel megegyező, főleg Auripigment kristályok ülnek, kissé eltorzult alakokban, míg a másikra gyönyörű Realgar kristályok vannak rátelepedve. Ez utóbbiak oszloposak a főtengely irányában s a Miller fölállítása szerint a következő alakok mutatkoznak rajtuk: 100, 010, 001, 210, 430, 110, 012, 011, 032, $\bar{2}01$, $\bar{1}01$, $\bar{2}12$, $\bar{1}11$, $\bar{4}34$, $\bar{1}21$, 610, 120, 250, 212.

Ezen 19 alak közül három e boszniai Realgaroknak sajátja. Ez a két arzénsulphid kvarcz társaságában fordúl elő, elmállott agyagcsillámpalán. Lelőhelye Kreševo.

c) Schweitzerit Dognácskáról. A svájczi Zermattról származó Schweitzerit ásványhoz hasonló szerpentinfaj fordúl elő Dognácskán az Archangel bányában. Loczka József ezt az ásványt chemiailag elemezte. Az elemzés eredményeit az előadó szintén bemutatta.

2. Roth Lajos: *Otocsácz és Eszék hydrographiai viszonyairól.* A nevezett két helyen állomásozó katonaság közt váltóláz és typus uralkodván, a katonai orvosok e betegségek okát az ivóvíz rossz minőségében keresték, mi a bécsi katonai egészségügyi bizottság megvizsgálásából s é vizsgálás nyomán adott véleményéből teljesen be is bizonyúlt. A közös hadügyminiszterium ennek következtében tájéko-

zásúl a m. kir. földtani intézettől kérvén Otocsácz és Eszék környéke földtani viszonyaira nézve véleményt, annak megadása az intézeti igazgatóság részéről előadóra bízatott, ki is e megbízásnak, — minthogy az országos magyar földtani intézet részletes földtani fölvételei a Dunán túl délre eddig csakis a Dráváig terjedtek — az irodalomból összeszedett adatok nyomán megfelelt.

Előadó először a horvát Karstban fekvő Otocsácz-helység földtani viszonyait tárgyalva, több példában illusztrálja, hogy hogyan képzelhető e vidéken a földalatti víz közlekedése s annak befolyása a kutak vizére, és azon végeredményre jut, hogy Otocsáczra nézve alig lesz más valami ajánlható, mint a Gacska folyó átszűrt vizének ivása.

Eszék környéke földtani viszonyainak tárgyalására térve át, az e várostól É-ra Baranyamegyében fekvő vidéket a kir. földtani intézet felvételei, a Dráván túl fekvőt pedig szintén csupán irodalmi adatok alapján tárgyalja. A végeredmény, melyre előadó jut, annyiban kedvezőbb, mint Otocsácznál, amennyiben a geologiai viszonyokból kimutatja, hogy Eszéknél artézi kút fúrása lehetséges, mely kétségkívül jó minőségü vizet is fog szolgáltatni.

3. Kalecsinszky Sándor: Az *Alsó-Tátrafüreden* nagy kiterjedésben előforduló lápföldről szólott, a melyet már ez évben a külföldiekhez hasonlóan, az úgynevezett *moorfürdőnek* fognak felhasználni s ez által gazdagabb lesz, a már most is igen kedvelt és kies vidékü Tátrafüred. Felemlíti, hogy e lápföldben egészen ép és kemény törzseket találhatni és hogy eredetét az ott lakók egy nagy árvíznek tulajdonítják, a midőn egyúttal a Tar patak (Kolbach) iránya is megváltozott.

Ezután áttér előadó a lápföld mennyiségi elemzésére, kimutatva, hogy jelentékeny *humus-savat* s egyéb szerves savakat, minő *krensav* (Quellsäure) *apokrensav* (Quellsatzsäure), vízben oldható Vas, Calcium, Magnesium, Aluminium, Natrium s Kaluim sókat, kovasavat tartalmaz. Ezeken kívül viaszkot, gyantát, humus-savat, sósavban oldható szervetlen anyagot, a mely sok vasat tartalmaz, végül növényi rostokat és homokot. — Ezen mennyiségi elemzésből azt következteti, hogy gyógyászati szempontból valószínűleg igen hathatós gyógyhelye lesz Magyarországnak.

V. SZAKÜLÉS 1883. MÁJUS 2-ÁN.

Elnök: Zsigmondy Vilmos.

1. Lóczy Lajos *a keleti Himalájába tett kirándulásáról* szól, melyet gróf Széchenyi Béla expedicziójában 1878 februárjában Dardzsilingből a független Szikkim-en át, egész Tibet határáig kiterjesztett.

Miután leirja 25 napig tartó útjának menetét, a Terai-on és a Himaláján gyűjtött geologiai tapasztalatait ecseteli röviden.

A Terai, mely a malária láz-miatt oly veszélyes az emberre, nem egyéb mint a Himalája lábától a bengáli síkságra lenyúló törmelékkúp; melyen a patakok folyton változtatják folyásukat, a vizet átbocsátó és vízzel telített talaj majd nagyon száraz, majd felette nedves, erdők nincsenek rajta és a múló sás és nád növényzetnek évenként rothadásba menő anyaga szüli a veszélyes miazmát. A Terai dzungle kietlen téli képe után annál fölségesebb a Himalája, mely sehol

sem emelkedik ki oly hirtelen az indiai alföldből, mint Szikkimben. Az indiai Musszon-vidék növényzete itt leggazdagabb: a föld legmagasabb kiemelkedései sehol sem érhetők el oly könnyűszerrel, mint Dardzsiling vidékéről. A glecserek egykori nagyobb kiterjedésének biztos felismerése 3000 méternyi magasságban volt még a kirándulás eredménye. Még fontosabb azonban a hegyszerkezetre vonatkozó észlelés.

Az indiai geologok «*Lower Himalaya*» (Alsó-Himalája) névvel különítik el a Himalája külső déli lánczait a *Central Himalájától*, melyet a föld legmagasabb kiemelkedései alkotnak; az Alsó-Himalája előtt még a *Sub-Himalája* harmadkori rétegekből álló halmai kísérik a Gangesz lapályát. Szikkimben ezen elkülönítést nagyon bajos keresztül vinni: a harmadkori előhegység itt egészen hiányzik, a «Lower Himalaya» geologiai öve pedig a főgerinczével elválaszthatlanúl függ össze. Mindazonáltal itt is, miként a Himalája külső lánczának nyugati végén Szimlánál a telepedési viszonyok hasonlók. Mindkét helyen agyagpalák, agyagcsillámpalák, csillám- és amphibólpalákból stb. álló képződmények gneisz által födetnek és együtt meredek dőlésben éjszakfelé hajlanak. Látszólag a homokos és agyagos üledékes rétegek régiebbek a rajtok nyugvó metamorf paláknál és gneisznál. A Himalája indiai lejtőjének ezen problematikus szerkezete még nincs megfejtve. Medlicott azt véli, hogy a Central gneisz felemelkedése után az erozio mély völgyeket vájt az általa képzett hegységbe, mely később alámerülve, azon paleozoi rétegek, melyek a Himalája déli lejtőjén előfordúlnak, a völgyöblökben lerakodtak; későbbi összegyűrődés következtében azután a gneiszrétegek helyenként áthajló helyzetben vannak és csak látszólag fedik a náláuál fiatalabb rétegeket. Mallet, ki 1874-ben az angol Szikkim geologiai felvételét foganatosította és itt a paleozoi rétegsort gneisz által nagy területen fedve találta, azon nézetét fejezte ki, hogy a Dardzsilingi gneisz ifjabb a felső karbon vagy permi képződményeknél, melynek jelenlete fosszil növények által konstatáltatott; az ő felfogása szerint tehát itt az alul rendes képű szedimentek a másodkor elején alakultak át a föld legrégibb üledékeit jellemző kristályos kőzetbe, a gneiszba.

Más geologok és nevezetesen dr. Griesbach, a földkéreg egy nagy ránczvetésének tulajdonítják azt, hogy a Himalája déli lejtőjén a régi gneisz telepek a nálánál fiatalabb üledékek tetejébe kerültek. Lóczy ezen utóbbi nézethez csatlakozik és az Alpesekben gyűjtött tapasztalatok alapján, annál valószínűbben véli kimutathatni a szikkimi esetre vonatkozólag egy óriási földredő létezését, melyben a gneisz 25 kilométernyi szélességben fiatalabb rétegeket takar: mivel Mallet-nek egynémely észlelését és föltevését, melyekre e geologus a triaszkorú gneisz metamorfozis elméletét alapította, téveseknek ismerte fel.

2. Dr. Staub Móricz értekezik a *Pinus palaeostrobus*, Ettgsh. nevű fosszil fenyőfáról, melyről a phytopalaeontologiai irodalomban hazánkra nézve még nem tétetett említés. A bemutatott példányok egyikét Roth Lajos főgeologus Krassó-Szörénymegye mediterrán rétegeiben; a másodikat dr. Schafarzik Ferencz geologus a budapesti nummulitmészben találta.

Különösen ez utóbbi példány engedi meg az élő *Pinus Strobus*, *L.* nevű fajjal való összehasonlítást. A m. kir. földtani intézet gyűjteményében megtalálta az előadó a fosszil faj leveleit is Stur D. meghatározása szerint. Ezek a leletek nagyon tágítják a faj vertikális és horizontális elterjedését. Ugyanis eddig a liguriai emelet

rétegei voltak azok, melyekben legelső fellépését megállapították; a budapesti lelet azonban azt mutatja, hogy a ligurien-t megelőző bartonienben is tenyészett e fa Európa földjén. A fosszil faj élő utóda az észak-amerikai *Pinus Strobus*-ban ismerhető föl.

III. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS 1883 FEBRUÁR 7-ÉN

Elnök: Dr. Szabó József.

Elnök jelenti, hogy a közgyűlés által kinevezett küldöttség január 28-ikán tisztelgett Reitz Frigyes miniszteri tanácsos úrnál, társulatunk tiszteletbeli elnökénél, a ki a közgyűlés választását örömmel és köszönettel vette tudomásul s megigérte, hogy a jövendőben sem fog megszűnni a társulat érdekeit tőle telhetőleg előmozdítani.

A titkár bejelenti az új tagokul ajánlottakat, a kik, névszerint

Biró Lajos, kerületi phylloxera-biztos Tasnádon; ajánlja Dr. Staub M.

Kohaut Rezső, egyetemi tanársegéd Budapesten; ajánlja dr. Schafarzik F.

Szádeczky Gyula, v. tanárjelölt Budapesten; aj. Dr. Schafarzik F.

Zsigmondy Árpád, bányatiszt Resitzabányán; aj. Zsigmondy Vilmos.

Mindannyian egyhangúlag megválasztattak.

Ezek után a választmány több folyó ügyet intézett el.

IV. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS 1883 MÁRCZIUS 7-ÉN.

Elnök: Dr. Szabó József.

A titkár jelenti, hogy a Földtani Intézettel kötendő szövetség ügye végleges stádiumba lépett és felolvassa a Földtani Intézet igazgatóságának átiratát, a melyben arról értesíti a titkári hivatalt, hogy a nagym. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium az elébe terjesztett föltételek némi módosítása mellett társulatunk számára háromszáz (300) frt segélyt engedélyezett s az összeget egyidejüleg utalványozta is. — A választmány e kedvező eredményt örömmel veszi tudomásúl s a miniszterium által bekivánt, a kölcsönös jogokat és kötelezettségeket magában foglaló okirat elkészítésével a titkárt bízza meg.

A titkár elszomorodással jelenti, hogy báró Podmaniczky János, társulatunk egyik legrégibb (1851 óta) alapító tagja a mult hónapban 102 éves korában elhúnyt Csaba-Keresztúron. — Szomorú tudomásúl szolgál.

Jelenti továbbá a titkár, hogy új tagokúl négyen ajánltatnak megválasztásra.

Bornschegg Keresztély, a Victoria bányarészvénytársulat bányaigazgatója Várallján, Baranyamegyében; ajánlja dr. Staub Móritz. Továbbá: Dologh János kir. bányatanácsos, Joós Lajos, k. bányagyakornok és Martiny István, k. bányatiszt Selmeczbányán, mind a hárman a selmeczi fiókegyesület ajánlatára.

A titkár bemutatja az ajándékúl beérkezett könyveket, a melyek köszönettel fogadtatnak.

Elnök azt a kérdést intézi Böckh igazgató úrhoz, vajjon Primics Györgynek az iménti szakülésen bemutatott értekezése nem jelenhetnék-e meg a Földtani Intézet Évkönyvében? — Böckh igazgató úr szívesen fogadja az ajánlatot s ennélfogva az Értekezés hozzá fog áttétetni kiadás végett.

Erre a választmány több folyó ügyet intézett el, a melyek után

Lóczy Lajos felolvassa báró Richthofen magánlevelének egy részét, a melyben köszönetét fejezi ki tiszteleti taggá való megválasztatásáért s kellemesen emlékezik vissza magyarországi tartózkodására és tanúlmányaira.

Staub és Pethő jelentik, hogy ők szintén kaptak privát-levelet báró Ettingshausen és illetőleg Zittel tanár uraktól, a melyben örömüket fejezik ki a kitűntetésért.

V. RENDKIVÜLI VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS 1883 MÁRCZIUS 20-ÁN.

Elnök: Dr. Szabó József.

Elnök az ülést megnyitva, előterjeszti, hogy e rendkívüli választmányi ülés főtárgya egy tag kiküldése az 1885-ben Budapesten tartandó átalános kiállítás országos bizottságába.

A titkár felolvassa gróf Széchenyi Pál földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter átiratát, melyben a társulatot egy bizottsági tag kiküldésére felszólítja s ezzel kapcsolatban felolvassa egyszersmind a kiállítás országos bizottságának szervezési szabályzatát.

A kiküldendő tag személyére nézve hosszabb eszmecsere fejlődött, melynek bevégződtével az elnök titkos szavazást rendelt el. Ennek eredménye az volt, hogy az országos bizottság tagjává szótöbbséggel Gesell Sándor bányatanácsos és kir. bánya-főgeologus választatott meg.

A titkár jelenti, hogy a *pesti hazai első takarékpénztár-egyesület* legutóbbi közgyülésén a társulat részére 50 frtot utalványozott. — Köszönettel vétetik s a takarékpénztár igazgatóságával a társulat köszönete átiratban fog közöltetni.

Báró Splény Béla választmányi tag jelenti, hogy okányi Szlávy József koronaőr ő nagyméltósága 200 frttal a társulat alapító tagjai sorába óhajt lépni. Szlávy József úr ő excellentiája az alapszabályok értelmében a társulat pártoló tagjává egyhangulag megválasztatott s részére a szabályszerű oklevél kiadása elrendeltetett.

VI. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS 1883 ÁPRILIS 7-ÉN.

Elnök: Dr. Szabó József.

A titkár felolvassa azon átirat fogalmazványát, mely a társulat s a földtani intézet kölcsönös jogait és kötelezettségeit foglalja össze a legközelebb megkötött szövetség tárgyában. — Egyhangulag elfogadtatott.

Jelenti továbbá a titkár, hogy Semsey Andor, Zittel Károly és báró Ettingshausen Konstantin tiszteleti tagok az elnökhöz intézett levelekben fejezik

ki köszönetüket megválasztatásukért és hogy b. Ettingshausen nehány művének különlenyomatát is megküldte a társulat könyvtárának. — A levelek felolvastatnak s köztetszéssel vétetnek tudomásúl.

Bernáth József r. tag a választmányhoz levelet intézett, melyben a magyarországi természetes ásványvizek ügyét ajánlja a választmány pártfogásába azzal a kérelemmel, hogy szíveskednék e fontos czikknek az 1885-ik évi átalános kiállításon leendő méltó bemutatásáról gondoskodni. — A választmány az eszmét helyesnek és üdvösnek tartja, de a kivitelre nézve Bernáth úrtól positiv javaslatot kér, egyébiránt Gesell bányatanácsos urat, mint a társulat küldöttét az országos bizottságba, figyelmeztetni fogja az ügyre.

Zsigmondy alelnök kétli, hogy az ásványvizek a földtani és bányászati csoportba fognak e soroztatni s nem a chemiaiba-e, mint Párisban a legutóbbi kiállításon. (A mint azóta értesültünk, az országos bizottság a természetes és mesterséges ásványvizeket a *közegészségügyi* csoportba osztotta be. — Szerk.)

A titkár bemutatja a selmeczbányai fiókegyesület Közgyülésének jegyzőkönyvét, a mely szerint az 1883 január 24-én tartott Közgyülésen Platzer Ferencz a különös érczelőfordulásokról tartott előadást. Az ezután következő tisztújítás alkalmával elnökké Péch Antal, titkárrá Cseh Lajos ismét megválasztattak. — Tudomásúl szolgál.

Új tagúl ajánltatik a *miskolczi polgári iskola*, ajánlja a titkár. Egyhangulag megválasztatott.

A magyar királyi földtani intézet könyv- és térképtárának használati szabályzata.

1. §. Az intézeti könyv- és térképtár első sorban az intézet tagjainak van hivatva szolgálni. A belszemélyzeten kívül azonban a «Magyarhoni földtani társulat» tagjainak, valamint egyéb, a földtannal foglalkozó szakemberek- vagy tudománykedvelőknek e tárak használata szintén megengedtetik.

2. §. Úgy az intézeti tagok, mint más budapesti lakosok által, kik az intézetnek nem tagjai, bármely munka vagy térkép házi vagy házonkívüli használatra is kikölcsönözhető. Kivételt szenvednek egyes nagyobb értékű és ritkább könyvek és térképek, melyek az intézeten kívül leendő használatra rendszerint ki nem adatnak és csak kivételes tudományos munkálkodásra s a m. kir. földtani intézet igazgatóságának külön engedélye mellett adhatók ki.

Kötetlen egyes munkák, kötetlen folyóiratok, valamint szótárak és fölhuzatlan térképek házonkívül egyáltalában ki nem adhatók.

3. §. Rövid idei használat czéljából kivett művek a könyvtári helyiség közelében kijelölendő olvasó helyen betekinthetők, mely esetben az intézethez nem tartozó egyéneknek valamely munka átnézése közben a tenta használata vagy az átrajzolás meg nem engedtetik.

4. §. Az intézet tagjainak, belmunkatársainak, valamint a magyarhoni föld-